מאור ושמש — לפרשת שקלים

זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש ובגמרא אמרינן באחד באדר משמיעין על השקלים כדי שיקרב בניסן מתרומה חדשה וצריך להבין דהנה התורה הקדושה היא נצחית ומה שייך המצוה זו עתה בגלות המר ונקדים הגמרא שלשה דברים נתקשה למשה וסימנן 'משה 'מנורה 'שקל 'החודש ונתקשה על מחצית השקל שכתיב לכפר על נפשותיכם במה יתרצה האדם לקב"ה עד שהראה לו הקב"ה מטבע של אש ויש לדקדק אם הי' בדורו של משה מטבע של שקל הי' משה יכול להבין מחציתה גם קשה מפני מה אין כתיב בתורה שם המטבע כי שקל אין זה שם מטבע גם צריך להבין מה זה שהראה לו הקב"ה מטבע של אש וכי מטבע של צורה יש בשמים והלא שם הכל רוחניות ומהיכן ידע משה כמה היא שקולה ונקדים עוד מה דאיתא בגמרא דמגילה כשאמר המן הרשע ועשרת אלפים ככר כסף אשקול ע"י עושי המלאכה אמר הקב"ה רשע כבר קדמו שקלי בניי לשקליך גם הגמרא זו אינו מובן וכי תעלה על הדעת שבמה שהמן רצה לשקול עשרת אלפים ככר כסף יבטל זכות הצדקה מישראל ונקדים עוד מה דאיתא בגמרא דסנהדרין הנך ג' רועי בקר דהוי קיימו ושמעינהו רבנן דקאמרי חד אמר אם בכיר ולקש כחדא יינץ דין הוא אדר כו' גם הגמרא זו אינה מובן ונראה בכל זה דהנה הקב"ה ברא כל העולמות הי' עיקר רצונו ית"ש בבריאת העולמות כדי להיטיב לברואיו ועיקר ההטבה הוא שנשיג אלהותו ית"ש כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע והמלכות רוצה שבני מדינתו יכירו אותו מי הוא המטיב עמם ועצמותו ית"ש בלתי אפשר להשיג לכן צימצם אלהותו ית"ש מעילה לעילה ומעילה לעלול כדי שנוכל להשיג מציאותו ית"ש מתתא לעילא וזאת הי' נגלה לפניו ית"ש שישראל עם קדושו יעוררו את עצמם מהגשמיות ויגברו השכל על החומר ועי"ז נוכל להשיג מציאות אלהותו ית"ש מתתא לעילא והנה צימצם אלהותו ית"ש הוא מה שמצינו נתעטף הקב"ה באור וברא את העולם היינו שע"י אותיות התורה ברא את העולם כמו שאיתא במדרש ואהי' אצלו אמון א"ת אמון אלא אומן שנסתכל הקב"ה בתורה וברא את העולם היינו ע"י צירופי אותיות שהן כ"ב אלפא ביתא ומהם יצאו רל"א שערים ובהם נברא העולם ואותיות התורה הן אורות גדולות ואפילו אורות אי אפשר לקרותן רק לשבר את האוזן וכל האותיות הם יוצאים משם הוי' ב"ה ושם הוי' ב"ה הוא פנימיות התורה ופנימיות העולמות וכשצימצם אלהותו ית"ש יצאו עשר קדושות והן ה"ח וה"ג וגם הה' גבורות ממקום שהן מתערין שם הן חסדים ומתפשטים לתתא ושם הן גבורות ולא שרצה הקב"ה להתנהג עם הגבורות חלילה אלא אלהים עשה שיראו מלפניו וה' הויות ש"ר הן חסדים וה' גבורות הן שמות אלהים ושם אלהים לעילא הוא חסד רק שמשם זה הן מתערין הגבורות ומתפשטין לתתא ע"י צירופים עד ששם ע"ז נקרא ג"כ אלהים אחרים שיש להם אחיזה בשם אלהים ושם אלהים הוא הטבע ששם אלהים עולה בגימ' הטבע ומי שאומר שהכל הוא דרך הטבע אזי הוא כופר בעיקר ועי"ז הוא נותן כח בהגבורות ומתגברין הגבורות ואיש אשר הוא מגביר השכל על החומר דהיינו היצ"ט על היצה"ר יוכל לכלול הגבורות תחת החסדים ומעורר הי"ג מכ"ד י"ג ת"ד עלאה הלובן עליון וממשיך ה' חסדים על כנ"י שהוא עין ה' אל יראיו עינא פקיחא שהן ה' הויות ש"ר שהן בגימ' עין ומאירין הה' הויות של רחמים על ה' גבורות ונכללו הגבורות תחת החסדים ונמתקו הגבורות בשרשם ונתגלו החסדים העליונים על כנ"י וזהו ה' הוא האלהים שאפילו הדרך הטבע הכל הוא בהשגחה עליונה בעינא פקיחא וזהו שאנו מתפללים יהא שמי' רבה מברך היינו שיאירו הה' הויות ש"ר על כל העולמות ויתבטלו הדינין מכל וכל ועיקר שמות הגבורות הם ה' שמות אלהים וה' פעמים אלהים עולה בגימ' ת"ל וכשהגבורות הקדושים מתגברים אז הוא משפט לאלהים וזהו ר"ה ואיתא בכתבי האר"י ז"ל בכוונת ר"ה שע"י שישראל עושין תשובה בר"ה הן מאירין הה' הויות ש"ר על הגבורות וממילא נחסר מן הגבורות ונמתקין הגבורות בשרשם ואם ממתיקין אותם בעולם העליון נחסר עוד אחד מהם ואינם יכולים לשלוט כ"כ ואם ממתיקין אותם בנוקבא במלכות נחסר עוד אחד ונשאר תכ"ח ונעשה מזה שם חת"ך שהוא רחמים וזה שם של פותח את ידך שר"ת עולה צ"א כמנין הוי' ואדנ"י וסופי תיבות חת"ך וזהו רחמים החותך חיים לכל חי ואם נחסר מהם יותר יתבטלו הדינין יותר ולבטל אותם מכל וכל אי אפשר כי הם צורך גבוה רק מה שאנו מחסרים מהם שלא יהיו שלימים מאירים הויות ש"ר שהוא עין ה' על הגבורות ונתגלו החסדים על כנ"י והדינים שורים על שונאי ישראל ופרעה לא הי' מאמין באלהותו ית"ש שהוא משגיח בעליונים ובתחתונים בעינא פקיחא רק אמר שהכל הוא דרך הטבע והי' לו אחיזה בשם אלהים לכן אמר מי ה' אשר אשמע בקולו שלא הי' יודע השם הוי' ב"ה וגם המן הרשע כפר בעיקר ורצה להגביר ה' שמות אלהים שהי' רוצה שיכללו הה' חסדים תחת הגבורות שהם הה' שמות אלהים ח"ו שהם בגימ' ת"ל והי' לו ג"כ אחיזה בשם אלהים וזהו שאיתא בגמרא משל לבעל החריץ ובעל התל היינו שהמן רצה להגביר הת"ל וכן בכל זמן ובכל דור הקמים על ישראל רוצים להגביר הת"ל חלילה לכן תקנו חז"ל באחד באדר משמיעין על השקלים פי' באחד באדר מעוררין לבב בני ישראל ומשמיעין אותם שיעשו תשובה ויגברו השכל על החומר כדי שלא יתגברו הגבורות חלילה שהם ה' שמות אלהים שעולים ת"ל כמנין שקל ובמה שישראל עושין תשובה ומעש"ט הן מאירין הה' הויות של רחמים שהן עין ה' אל יראיו על הגבורות ונחסר מן הגבורות ונכללין תחת החסדים ומתגלין החסדים העליונים על כנ"י וזהו מאמר הרועה אם בכיר ולקיש כחדא יינץ דין הוא אדר פי' ששם הוי' יש לו ד' מלואין שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהם עולים רל"ב

כמנין בכי"ר וזהו אם בכיר ולקש כחדא יינץ דהיינו שהמילואין של שם הוי' שעולין בכיר ולקש הן שמות הגבורות שעולין ת"ל כמנין לק"ש כחדא יינץ שהם מתגרין זה בזה והויות של רחמים מחסרים מן הגבורות אפילו רק חדא דין הוא אדר פי' שאז מאירין החסדים העליונים על כנ"י ויינץ הוא מלשון וכי ינצו אנשים וזהו פי' הגמרא כשאמר המן הרשע עשרת אלפים כ"כ אשקול פי' שהמן הי' רוצה להגביר הגבורות שעולין ת"ל כמנין שקל כנ"ל אמר לו הקב"ה רשע כבר קדמו שקלי בנ"י לשקלך פי' שהם נותנים מחצית השקל ר"ל שגורמים שלא יהי' השקל שהוא גימ' ת"ל שלם רק מחסרים אותו וע"י תשובתם וצדקתם הם מאירים הה' הויות ש"ר על הגבורות ומחסרים הגבורות ונכללים תחת החסדים וזהו פי' הפסוק זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש פי' שיראו להכשיר מעשיהם בתשובה ומעש"ט שיחצו השקל ר"ל שיחצו הגבורות שעולין כמנין שקל שלא יהיו שלימים ואז יתגברו החסדים על הגבורות ויכללו הגבורות בהחסדים ויתגלו החסדים העליונים על כנ"י ונתקשה משה ע"ז איך הוא באפשרי לכבוש הגבורות הקשים תחת החסדים עד שהראה לו הקב"ה מטבע של אש פי' מטבע אש הוא בגימ' תכ"ב ועם הוא"ו אותיות הוא בגימט חת"ך פי' שע"י מטב"ע א"ש שהוא גימ חת"ך נהפכו הגבורות לחסדים ונגאלו ממות לחיים ע"י חת"ך חיים לכל חי וק"ל.

בגמרא סנהדרין בפרק כהן גדול מאמר אחד הנך ג' רועי בקר דהוו קיימי ושמעינהו רבנן דקאמרי חד אמר אם בכיר ולקיש כחדא יינץ דין הוא אדר ואם לאו לית דין אדר וחד אמר תור בצפר בתלג ימות ובטיהרה בטול תאינה ודמוך ישלח משכיה דין הוא אדר ואם לאו לית דין אדר וחד אמר אם קידום תקיף לחדא יהא יפח בליעך נפק לקיבליה דין הוא אדר ואם לאו לית דין אדר ועברוה רבנן להאי שתא ע"כ המאמר ובוודאי כל דברי רבותינו חז"ל באגדתא הם סודות נוראים ובוודאי גם בכאן יש רמיזא דחכמתא ויראה לפרש הרמז כך דהנה אמרו חז"ל בר"ה לתקופת מניסן מנינן נראה לרמוז בזה שמילת תקופת מורה לתוקף הגבורות כידוע שבעת התקופה מתעורר הדינין ע"כ צריכים לשום איזה ברזל על כל דבר מאכל כידוע ועיין בזו"הק מזה שבכל התקופה מתעוררים הגבורות ורוצים ח"ו לשלוט בעולם ואז צריכים הצדיקים להמתיק הגבורות בשרשם ולעורר הרחמים בעולם שיתגלו החסדים והנה ידוע אשר בכל שנה ושנה חוזרים הדברים לשורשן כמאז מקדם ולכן בחודש ניסן שהי' אז התגלות החסדים בעולם ונמתקו הגבורות בשרשן שאז נגאלו אבותינו ממצרים והיה קריעת ים סוף ממילא בכל חודש ניסן חוזר הדבר לשורשו ומתגלים החסדים ונמתקו הגבורות ע"כ אמרו חז"ל לתקופת מניסן מנינן ר"ל לתוקף הדינין מניסן מנינן שצריך להגביר החסדים המתגלים בחודש ניסן והנה גם בחודש אדר אשר הוא אחרון לחדשי שנה וידוע שנעוץ סופן בתחילתן ע"כ גם באדר הוא התגלות החסדים ויכולים ג"כ למתק הגבורות בשורשם ומה גם גודל הנס שנעשה בו בימי מרדכי ואסתר שנגאלו ממות לחיים ובכל שנה חוזר הדבר לשרשו ממילא יש התגלות החסדים בחודש אדר ומיתוק הגבורות בשרשן וגם מצינו לחז"ל במגילה שאמרו ויעבור מרדכי שעבר עיקומא דמיא והדבר צריך הבנה אמנם יש לומר הפי' שעבר את עבר הנהר היוצא מעדן כמאמר הכתוב בעבר הנהר ישבו אבותיכם שרמז בזה האר"י ז"ל שנשמת האבות נמשכים מחכמה עילאה למעלה מבינה הנקרא נהר ושם בחכמה אינו ניכר בין ימין ושמאל ע"כ משם נמשכים כל הנפלאות וניסים לישראל וזהו ויעבור מרדכי שעבר מעבר הנהר ודבק בחכמה ע"כ הי' יכול לפעול רחמים גדולים על ישראל ונעשה יחוד גדול והנה זאת ידוע ג"כ כי עיקר המתקת הגבורת הוא להמשיך אורות הויות שיתגלו במלכות וימתקו הגבורות שבמדת המלכות ויהיה עלי' למלכות עד מוח חו"ב ועי"ז מתגלים כל החסדים למטה ונמתקו כל הגבורות בשרשם והנה שמות הויות הם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והם בגימ' בכור וזהו שאמר הרועה אחד אם ביכר ולקש כחדא יינץ ר"ל שאם השמות הקדושים שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהם בגימ' בכו"ר ולקש שמרמז למדת מלכות כי היא מדה אחרונה לכולם וגם הוא צירוף שקל שמרמז לצדקה שנותנים ישראל מחצית השקל בחודש אדר והוא מרמזת ג"כ למדת מלכות וזה אם בכיר ולקש כחדא יינץ ר"ל שיאירו ויתנוצצו יחד השמות של מוחין עילאין למטה במלכות ויתגלו החסדים בעולם דין הוא אדר ר"ל שלזה ראוי שנקראו אדר שכן ראוי שיתגלו באדר החסדים גדולים וימתקו הגבורות וחד אמר אם תור בצפר בתלג ימות רמז בזה כך כי ידוע שפני השור משמאל והוא רמז לגבורות וזהו אם התור בצפר בתלג ימות ר"ל שיהיה ח"ו התגברות הדינין מפני שור שאפילו בצפר ר"ל בעת הבוקר שמתעורר תמיד חסד יתגברו הדינין ח"ו דהיינו בצפר בתלג ימות אעפי"כ בטיהרה בטול תאינה ידמוך ר"ל שיתגלו כ"כ החסדים ויתגברו על הגבורות ויכסו הגבורות בשורשם ע"י שיתנוצץ השמות הקדושים שמתנוצצים משמות אהיה שהמלואים של השמות אהיה המרמזים למקיפים שמקיפים הגבורות שלא יצאו ויכנסו מכל וכל והשלשה שמות קס"א קנ"א קמ"ג דהיינו המילואים של השמות הנ"ל הם תאנה בגימ' וזהו בטיל תאנה ידמוך ר"ל שהגבורות יומתקו באורות שגימטריא תאנ"ה הנ"ל דין הוא אדר וחד אמר אם קידום תקיף לחדא יהיה ר"ל שיתגברו הגבורות כנ"ל שרוח קדים הוא עזה שברוחות ר"ל אם יתגברו הגבורות כמו רוח קדים עזה ואעפ"כ יהא יפח בלועך נפק לקיבליה ר"ל שהבל פיך שיוצא מפיך הן בתורה הן בתפילה יגביר עצמו על הגבורות ויתבטלו הגבורות במאמר פיך בעלמא אפילו בלא יחודים וכוונת גדולות דין הוא אדר ר"ל שבאדר יש כך כח גדול לישראל שאפילו בהבל פיהם בלבד ימתקו כל הדינין והגבורות והרוחות רעות שלא ישלטו כלל וכלל בעולם.